

Dež. zbor je dalje pritrdil sklepu fin. odbora, da se deželnemu odboru vrh omenjenih stroškov za upravo še privoli 3000 gld., s katerimi se naj uradnikom stavbinega urada plače zboljšajo, ker se poslovi tega oddelka od dné do dné množijo, tehniških uradnikov je pa težko dobiti. Za druge nižje služabnike deželne uprave, njih službeno obleko, za nagrade, dnine in potne stroške, za penzije uradnikom, službenikom, udovam, priklade za odrejo otrok zamrlih dež. uradnikov in za druge stroške se je dovolilo 149.437 gld.

Izredni stroški obsegajoči draginske priklade uradnikom, znašajo 12.436 gld. — Požarna straža v Gradcu stane deželo 8116 gl.; torej se je zopet naročilo dež. odboru, na to delati, da graška srenja sama te stroške prevzame.

Za porodnišnico in najdenšnico se je dovolilo 77.313 gld., za 5000 gld. manj kakor je zahteval proračun, ker se vsled odpravljene najdenšnice vsako leto število najdenecv zmanjšuje. — Ker pa ima omenjeni zavod lastnih dohodkov za 55.700 gld., spada na deželo še 21.500 gl.

Stroški za norišnico znašajo 110.325 gld. in po odbitih njenih lastnih dohodkih od 89.500 gl., spada na dež. blagajnico še 20.825 gld. Za splošno bolnišnico doplača deželni zaklad 3000 gl.

Za bolniško postrežbo v porodnišnici, najdenšnici, norišnici in v raznih bolnišnicah se dovoli 268.050 gld. deželne priklade. — Stroški za stavljenje kóz znašajo 10.000 gold., nad 3000 gld. več od lani, ker se je zdravnikom nagrada za toliko povišala. — Za druge dobrodelne namene se je dovolilo 8797 gld.

Slednjič se dovoli kakor prejšnja leta v podporo zdravilstva sploh 735 gld. Pri tej priliki podpira poročevalec dr. Neckerman dvojni odborov predlog, ki je bil tudi sprejet, namreč:

1. da se naj v prihodnjem zasedanju predloži postava, ki bode uredila zdravstvene zadeve po vsej deželi. V ta namen se naj pozveduje zastran ogledovanja mrtličev, pogrebov in pokopališč, in kdo da ima dolžnost napravljati in vzdrževati pokopališča.

2. Da se naj pri vladi na to dela, da bo nemudoma zdravstvene okraje in njih zdravnike pomnožila.

Eden kakor drugi predlog je sam ob sebi koristen. Čudimo se le, kako se zamore še vpraševati: „kdo da ima dolžnost napravljati in vzdrževati pokopališča?“ Ves krščanski svet ima na to od začetka do zdaj le eno besedo za odgovor: Ta dolžnost pripada vernikom, cerkveni srenji! Celjski župan je pa izrekel čudne besede: „Pri tem vprašanju se ni lahko vtikati, ker še dozdaj določeno ni (?), ali niso pokopališča prav za prav javne (t. j. purgarske ali občinske) zdravstvene naprave, ne pa cerkvene.“ Po naših skromnih mislih ni to nikakoršno vprašanje. Kdor veruje v vstajenje mrtvih, tudi vé, da so pokopališča sveta, cerkvi pripadajoča

mesta, in tega se bodo verniki kljub deželnemu zboru vedno držali. Ljudje pa, katerim je že zdavno vsa vera pošla, smatrajo pokopališča kot gnojišča, torej kot — občinski imetek, pri katerem ima seveda okrajni zdravnik s županom, ne pa župnik prvo in zadnjo besedo. —

Sprejel se je tudi predlog fin. odbora, da naj deželni odbor za to skrbi, da se bolnišnice po deželi pomnožijo. Dozdaj so le bolnišnice v Bruku, Ptuj in Celju v tej zadevi napreduvalno stopinjo storile. (Konec sledi.)

Za poduk in kratek čas.

Začetek krščanstva na Slovenskem.

II.

Ob času rimskega gospodarstva je že mnogo lepih in bogatih mest po slovenskih deželah bilo. V Istri so slovela mesta: Akvileja ali Oglej, Trst in Koper; v Panoniji: Emona, Celje in Petuj, Siseja ali Sisek, Sirmija ali Srem, Stridova, Sabaria in druga; v Noriku pa Lavreak in Tiburnija. Zmed teh je bilo glavno mesto za Istrijo: Akvileja, za Panonijo Sirmija in za Norik Lavreak. Zlasti prvo mesto Akvileja, bilo je za rimsko cesarstvo preimenuito. Pozidano na izteku Soče v jadransko morje imelo je prostorno in varno ladjo-stajo, ki je bila, kakor to priča več rimskih piscev, vedno polna ladij, ki so iz primorja laških in afrikanskih dežel z raznim blagom prijadravale, in z drugim napolnjene sopet odjadravale. Od druge strani pa so za one čase dokaj dobre ceste v njo iz Norika in Panonije peljale. Na njih je bilo življenje kakor ni dolgo tega še na naših cestah: vozilo in tovorilo se je razno blago iz naših krajev v Italijo in nazaj. Zdaj pa je Oglej le majhen kraj v Primorji in ne več ob morji.

Sirmija ali Srem, kjer se Sava in Donava stekate, bilo je znamenito mesto; od vseh strani so tje peljale ceste, bil je Srem v izhodujskih krajih Panonije trštvo naravno središče; zdajni Srem je komaj senca nekdanjega.

Blizo ista osoda je zadela Lavreak, o svojem času poglavitno, bogato mesto. Zdaj je le mala vasica v gornji Avstriji na otoku Anize in Donave, in tako več drugih. Imenovali pa smo te tri posebej, ker se je v njih luč sv. vere zasvetila in iz njih druge pokrajine razsvetila, v katerih zdaj mi stanujemo. Apostoli namreč, vedoč, da je žetev sicer velika, a le malo delavcev, so se vselej, kar je čisto naravno, najprej obrnoli do glavnih in večjih mest. Tako je n. pr. sv. apostol Pavel potujoč po grških deželah v najimenitnejših krajih in mestih najprej sveto vero oznanjeval in vtemeljeval verske občine v Pergu, v Antiohiji, v Ikoniji in Listri, v Tesaloniki, v Filipih, v Korintu in v Atenah. In sv. apostol Peter, glava apostolov, si je za svoje delovanje najprej Antiohijo, kmalu pa in skoro izključljivo prvo mesto sveta: Rim, izvolil.

Kakor so delali apostoli, tako so svojim učencem naročali. Sv. Peter še ni bil svojega sedeža v Rimu vtrdil, ko že razpošlje na vse kraje po zahodnih deželah svoje učence, da tudi ondi zasejé seme svete vere in razširé kraljestvo božje. Poleg najverjetnejših izročil vsaj že leta 63 po Kr. pošlje v Akvilejo kot slavnije mesto ondašnjih krajev, sv. Marka, prav tistega sv. moža, ki nam je sv. evangelje po pridigah sv. Petra v Rimu spisal. Vrne se pa sv. Marko iz Ogleja kmalu nazaj v Rim in pelje seboj svojega učenca, Hermagora, k apostolu, naj bi ga za evangelijsko poslanstvo posvetil, kar nam priča, da je uspeh njegove delavnosti bil precej ugoden. Ne dolgo potem pokliče apostol sam iz Ogleja sv. Marko ter pošlje v Egipt, kjer je, kakor sv. Jeronim trdi, leta 68 po Kr. umrl.

V Ogleju je bil duhovno pastirstvo sv. Hermagoru izročil. Ta sv. mož — mi ga imenujemo rajši sv. Mohora, opravlja vredno svojo službo, zatira zmote malikovalstva in zbira obilo množico Kristusovih vernikov okoli sebe. Sv. Evfemija, Tekla, Doroteja in Erazma in on sam potrdi sv. vero z lastno krvjo.

(Jud se je vrezal.) K nekemu g. župniku ob štajarsko-hrvaški meji pridejo nedavno židovi, konj kupovat. G. župnik imel je vrlo kobilo na prodaj. Ko našteva vse dobre lastnosti kobile, mu seže žid v besedo, rekoč: „Ali zna vaša kobilica tudi ministrirati?“ — „Dā, če jud mešo služi“ — odgovori g. župnik.

(Nekteri stari bralci „Gospodarjevi“) podobni so evangelijskim gostom. Miza je pogrnjena, to se pravi, „narodna tiskarnica“ konfaj dodeluje, kar se bralcem pripravlja; od 12. dec. preteklega leta smo jih povabili že trikrat, naj pridejo in uživajo, kar se jim ponuja — seveda za malo plačila —, pa vendar se obotavljajo in nočejo oglasiti. Toraj se jim pa zgodi kakor evangelijskim gostom: njim se drugi list več ne pošlje, namesto njih je pa vstopilo mnogo novih, ki so hrane željni in toraj tudi vredni. Zapomnite!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. 15. t. m. se zopet smide drž. zbor, kteremu se predloži že v prvi seji, kakor vladine novine ustavake tolažijo, volilna reforma ali direktne volitve. Vladin načrt dir. volitev pa ni vsem ustavakom dovoljen; toraj je vlada še posebej naročila dotičnim cesarskim namestnikom, prigovarjati ustavaškim kolovodjem, da se naj udajo in ne tirjajo preveč. Našemu štajarskemu namestniku se je baje todelo posrečilo in pridobljeni so ustavaki za vladin načrt. Zakaj bi tudi ne? V deželnem zboru se brez politike za 5 gld. na dan prav mirno in ugodno sedi, v

drž. zboru pa nemški ustavaki politiko svojo delajo, strahovaje narode, dežele in kat. cerkev. In da se tolika oblast ustavakom ohrani, pustijo radi mešetariti s seboj.

Kar zadeva Poljake, ki imajo osodo direktnih volitev v svoji roki, je ces. namestnik v Galiciji, grof Goluhovski, obširno spomenico cesarju na Ogersko nesel, v kterej se dokazuje, da bi dežela po direktnih volitvah celó odvisna postala od dunajskega „rajhsrata“ in njegove vlade.

Ker se nič kaj druga posebnega med prazniki godilo ni, omenjamo malenkost, da so imeli mariborski ustavaki na sv. treh kraljev dan velik obed v kazini, poslancu Reuterju na čast. Nazoča sta bila tudi, kakor čujemo, dva slovenska poslanca, ki v Mariboru prebivata. Iz tega sicer nočemo sklepati, da sta ustavaka postala, pa ustavakov liberalizem je za marsikterege slov. poslance silno vabljiv nastavek.

Na Moravskem zapira vlada iz prav ničevih vzrokov česke založnice, v tem ko se nemških ne dotakne. To vse dela nesrečna nemčevalna politika, ktera se ujeda, da so Čehi v gmotnem oziru veselo napredovali in pokazali, da umejo biti sami svoji. Kriva politika torej spodjeda blagostanje kmetovalcem ter jih izdaje judom in oderuhom.

Na Tirolskem je vlada dve reči napravila, ktere le njej največ škodujete. Prepovedala je oo. Jezuitom prebivati v Traminu, kder so si bili komaj stanovanje nekoliko uredili. Kakor poročajo „Tir. Stim.“, je ta kruti ukaz v ljudstvu veliko nevoljo vzbudil. — Zapreti je dala vlada tudi Malfattijev zavod, kterega so ravnali šolski bratje (neposvečeni redovniki). Ta zavod je bil ustanovljen od mestjana v Inomestu, od kterega ima tudi svoje ime, ter je bil namenjen sirotam fantičem, da se v njem lepo vzredijo. Kake dve leti so bili učitelji v njem šolski bratje ter je šlo sirotišče po 60—80 fantičev. Naenkrat počí glas, da se je z nekaterimi fanti nekaj pregrešnega zgodilo, in mahoma — pred vsako preiskavo, se ustavi zavod. Kakor pišejo resnicoljubni listi, izhaja vse hujskanje od liberalne stranke, ki nobenega krščanskega zavoda ne trpi; kot sredstvo se je porabil grd jezik neke babe, ki je ločena od svojega moža. —

Vnanje države. „Svobodna“ nemška vlada je zaplenila mnogo listov, katoliških kakor drugih, ki so ponatisnoli govor papežev, ki šiba krivično postopanje proti kat. cerkvi. Ker je pa vlada pri tem prav samovoljno postopala zabranivši razglašanje le nekterim listom, ktere katoličani berejo, zaplenivši pa tudi druge liste, ki v kat. kroge ne zabajajo, je s tem čisto kaj druga dosegla kakor je nameravala, da namreč nevolja protestantov proti papeževemu ogovoru ni večja postala, marveč se poglela — kakor piše „Spen. Ztg.“